

ptujskem okraju. Ne moremo kontrolirati, ali ta »Večernikova« trditev drži, ker se nismo nikdar bili »v črnem afriškem Kongu«, kakor tudi pisec »Večernikovih« vrst ni bil, iz ptujskega okraja pa smo še vedno prinesli celo kožo, kakor nemara tudi »Večernikov« pisec.

Je pa razširjajoča se podivjanost, ki je v zvezi s pijančevanjem glavni vzrok pobojev in pokoljev, tako važna zadeva, da ji mora vsak, ki naš narod ljubi ter se za njegovo bodočnost briga, posvečati vso pažnjo. K nasvetom »Večernikovim«, kako to zlo odstraniti ali omejiti, bi si dovolili eno ali drugo pripombo. »Večernik« piše: »Divjaški zločin zadnjih dni kličejo k alarmu in so docela zadosten povod za proglasitev izjemnega stanja na področju mariborskega okrožnega sodišča. Zato predlagamo čisto konkretno, naj se proglasi preki šod in naj se ubijalci po kratkem izjemnem postopanju obesijo v vasi, v kateri so zagrešili zločin, in to pred zbranimi vaščani.« To bi bilo res radikalno sredstvo. Vprašanje pa je, ali bi surovo obešanje sredi vasi bi-

lo primerno sredstvo proti posirovelosti. Ne da se namreč hudič izganjati z Belcebubom. To sredstvo je iz iste vrste superlativa, kakor primerjanje ptujskega okraja s črnim afriškim — Kongom.

Še ena pripomba, kar se tiče Cerkve. »Večernik« piše: »V prvi vrsti moramo vprašati, kaj je proti temu ukrenila Cerkev. Doslej nismo slišali, da bi se bila resno bavila s tem tako sramotnim poglavjem, ko bi bil potreben vsaj primeren pastirski list. Obenem bi se morali naši duhovniki lotiti upravnih misijonskega dela proti epidemiji klanja, če ne drugače, čisto po vzorcu dela med divjimi narodi.« Očitane, da se ne bi naša Cerkev resno bavila s tem tako sramotnim poglavjem, je neosnovano in krivično. Cerkev je edina, ki je doslej kaj storila proti temu zlu. Z dovoljenjem raznih veselice se pospešuje pijančevanje, iz katerega se razvijajo pretepi in poboji. Tudi nočemo govoriti o vzgoji mladine, ki je šoli odrasla. In ravno za to mladino gre, iz njenih vrst prihajajo siroveži, pijanci in pretepači. Ali ima vzgojo te

**Čuvajte perilo
ljuba gospodinja!**

Izognete se škodi, če uporabljate vedno in povsod le splošno preizkušen Persil, ki varuje perilo. Rabite pa Persil sam, ker vsebuje toliko najboljšega mila, da je vsak nadaljnji dodatek nepotreben. Pazite vedno na navodilo d uporabi, ki je na zavitkih.

Persil
varuje perilo

mladine danes Cerkev v svojih rokah. Če je pa nima, kako se more Cerkev očitati, da ne stori svoje dolžnosti!

*

Spomin na škofa Slomška.

V veliko srečo si štejem, da sem bil od Slomškove roke birman leta 1858 v Šmarju. Bilo je to neko poletno nedeljo. Tri leta pozneje, leta 1861, sem videl Slomška zadnjikrat živega pred seboj in sicer v šoli. Peljal se je neke-

Iz otroških dni avtomobila. V spomin se je vršila v Mannheimu na Nemškem na izumitelja avtomobila Karla Benca avtomobilski prireditelj. Levo »Mercedes« avto iz leta 1900 — desno »Mercedes« motorno kolo iz leta 1885.

100letnica brzojava.

Letošnjo veliko razboj je preteklo 100 let (leta 1833), ko sta v mestu Göttingen nemška fizika Gauss in Weber razkazovala z uspehom mestnemu magistratu, kako se lahko sporazumeta med seboj na razdaljo s pomočjo električnega toka. Ta iznajdba, ki je zrevo lucijonirala dotedajno oddajo ter sprejem vesti, nikakor ni zaključek poskusov, ki bi bili imeli za cilj: predrugačiti in pospešiti medsebojno sporazumevanje na daljše razdalje. Brzjav je bilo darilo slučajja, ker sta se pečala oba zgoraj omenjena učenjaka z merjenji na različnih mestih in sta hotela

Pavel Keller:

17. nadaljevanje.

„Skrivnostni studenec“

Roman.

Poslovenil dr. Ivan Dornik.

»Gospod Meden, ko sem danes prišel k gospé Colnarjevi, me ni spoznala, čeprav sem bil že sam petkrat pri njej, drugič pa poslal svoje zastopnike. Toliko agentov in kupcev prihaja k njej, da posameznih sploh ne spozna več. Saj veste, kjer leži mrhovina, tam se zbirajo jastrebi. Toda kljub temu — Colnarjev grunt vam bom spravil v roke.«

»Kdaj?«

»Upam, da najkasneje v četrť leta.«

»Kako?«

»Pri prisilni dražbi. Ponudil bom za vas.«

Meden mu je segel v roko.

»Dobro. Toda — pomnite, mora priti do tega, grunt moram imeti — za vsako ceno!«

Tujec.

Vsako drevo poje ponoči drugačno pesem kakor podnevi. Potoček, ki v soncu pristrčno kramlja, se huduje in preti v temi.

Milijoni zvezd z mesecem vred, ki je zemlji najbližji, ne dosežejo sončne svetlobe.

Noč ni prijateljica ljudi. Največ ljudi umre ponoči, ne kadar sije sonce. Bolečine, skrbi so tovarišice noči, nemir je njen sin kljub vsej tihoti. Ena ura brez spanja je ponoči desetkrat daljša kakor podnevi. In vse črve vesti naganja z bičem noč.

Medenu se je zdelo preveč troška, če bi najel voz, zato jo je ubral peš proti domu. Pot do vasi je bila dolga sedem kilometrov. Vreme je bilo mežavo, skozi gosto meglo je pihal truden, bolen veter, moker in lepljiv veter, ki neslišno in z mrzlimi prsti sega skozi obleko prav do mozga, mokrotni veter, ki prinaša bolezen, ki še malo ni tako mrzel ko srčni snežni vihar, ki pa ljudi le bolj pesti ko ta.

ga dne skozi Šmarje v spremstvu nekega starega gospoda, bržčas na Slatino in v rogaško dekanijo na birmovanje. Ustavil se je v Šmarju, da obišče častnega kanonika Feihtingerja, svojega starega znanca že iz istega časa, ko je bil Feihtinger še župnik na Ponikvi (do leta 1835). Ker je bil Slomšek velik prijatelj šolske mladine, se je tudi pri tej priliki zgledal v šoli. Po kratkem pomenku je vprašal nadučitelja Brinšek, ali bi mu bilo ljubo, če bi eno zapeli, kar je z veseljem dovolil. Otroci smo zapeli njegovo večerno: »Glejte, že sonce zahaja«. Bil je vidno zadovoljen, da nas učitelj njegove pesmi peti uči. In res smo za časa mojega šolskega obiskovanja večinoma le Slomškovke in Virkove pesmi v šoli popevali.

Ko je prišel dan 25. septembra 1862 in sem doznal prežalostno novico o Slomškovi smrti, so se mi zasolžile oči. Slomšek je bil zaradi svetniškega življenja in delovanja med ljudstvom jako priljubljen. Nam so posebno ugajali njegovi spisi in njegove pesmi, katere sem prebiral v njegovih »Drobtinica«. Slava njegovemu spominu! Bog mu kmalu daj čast oltarja!

Franc Jug, Zadrže, Šmarje p. J.

Opomba uredništva: Objavljamo dopis najstarejšega našega dopisnika, ki je star 83 let ter je 61 let naročnik »Sl. gospodarja«.

*

Sv. Marjeta ob Pesnici. Prav lepe trenutke so nam pripravili na belo nedeljo vrli šentiljski pevci, ki so pod vodstvom g. kaplana Ravšla prihiteli v Šmarjeto ter vprizorili lepo, v srce segajočo spevoigro: »Darinka«. Udeležba je bila nad vse lepa. Do 400 ljudi je z občo pozornostjo spremljalo prizor za prizorom in dajalo duška svojemu zadovoljstvu z navdušenim ploskanjem. Kakor doma v Št. Ilju, kjer so vrli šentiljski pevci že dvakrat to igro vprizorili, tako so tudi tukaj vseplošno zadovoljili, akoravno nastop zunaj na odprtem prostoru ne pride tako do izraza.

Vsi igralci so prav dobro rešili svoje vloge. Tudi tokrat je žel g. Gustav Rakuša v vlogi meniha-viteza obilo priznanja. Po drugem dejanju mu je v znak priznanja majhna deklica izročila lep lovorjev venec. Rože in šopke so dobili tudi ostali igralci in režiser č. g. kaplan Ravšl. Vrli šentiljski pevci kličejo: korajžno po začrtani poti naprej! Še pridite v našo Šmarjeto, prinesite nam lepo slovensko pesem, vedno boste nam dobrodošli!

Velenje. Prosvedno društvo Šmartno pri Velenju ponovi v nedeljo dne 7. maja, na Ljudskem odru v Dobrni igro »Guzaj« ter se priporoča za obilen obisk.

Št. Janž pri Velenju. Ker na Marijin praznik radi boleznimi nismo mogli prirediti matinske proslave, radi bi pa pokazali našim dobrim materam svoje spoštovanje in srčno hvaležnost, smo jo priredili v nedeljo dne 23. aprila. Spored je bil pester in srečno odbran, vse točke so se prav dobro izvedle. Tudi igra »Goslarica naše ljube Gospe« je učinkovala. V očeh naših mamic je zalesketala marsikatera solza. Samo dvorana ni bila tako dobro zasedena. Ko so pa v postu potujoči komedijanti predvajali stvari brez vsake vzgojne vrednosti, je bila sosedna gostilna do zadnjega kotička nabito polna. In celo dvakrat, čeprav je družba naše šentjanžane prav pošteno za nos potegnila. So to znaki še vse hujše krize kot je denarna.

Št. Andrež pri Velenju. Katoliško prosvedno društvo priredi v nedeljo dne 14. maja, ob 3. uri popoldne v Društvenem domu igro v petih dejanjih »Guzaj«. Vljudno vabljeni vsi, da pridete pogledat tolovaja Guzaja, o kojem so vedeli naši stari očetje toliko povedati ter tako podprete stremljenje naše vrle mladine. Torej dne 14. maja na svidenje v Društvenem domu! Bog živi!

Grozilna pisma.

V trenutku, ko je zagledal majhni Tomaž, ki je bil seve dorasel po letih, a majhen ter slaboten glede postave, na drevesu za dvoriščem košček papirja, je dobro znal, da je uničen. Papir je vpil vanj iz daljave in zavedal se je, kaj da pomeni. Ni se mu približal,

ognil se mu je v velikem loku, ko je gnal kravo na pašo. Šklebetajočih zob se je podal na pod, ves zamišljen se je zagledal na ono mesto, katerega je sicer opazoval vsako jutro s smehljajočo zadovoljnostjo.

Na podu je bil temen kot, kjer je bilo zakopanih 300 srebrnih goldinarjev in 15 zlatnikov. Sedaj je bilo na mah pri kraju celo veselje. Kedo za zlodeja je zval, da poseda stari Tomaž toliko gotovine, čeravno je vedno zatrevjal, da je revež in niti žene ni imel, ki bi bila izblebetala dejstvo o njegovem premoženju.

Sedel je v sobo svoje ubožne kočice, razmišljal o zadevi, čim dalje je mislil, tem debelejši curki solz so se mu spuščali po licu. Ob vse bi naj bil! Ne, niti vedeti ni maral, kaj da je bilo pisano na papirju. Saj je itak znal, ne da bi bil čital. Tekom dveh let se je zgodilo trikrat v majhnem naselju, ki je ležalo ne daleč proč od občine.

Stari kmet Kos je izkusil bridkost grozilnega lističa in Tilen Valant. Našla sta tudi kos papirja za hišo in poziv, da morata položiti na določeno mesto gotovo svoto denarja, sicer ju bo doletela velika nesreča. Stari Kos se je grozljivi smejal, tri tedne za tem mu je pogorela domačija.

Tilen je tekel dve uri v vas, da bi se radi nevarne groznice pritožil pri županu. Ta se je osebnostno podal k njemu, je prečital listič in mu je poslal dva-krat poljskega čuvaja. Denar je bil položen na označeni prostor, ob napovedani polni luni sta prežala Tilen in čuvaj, izsiljevalec je vohal nevarnost, ni ga bilo. Čeravno je bil čuvaj resnega mnjenja, da je sedaj vse varno, da ne bo ob denar, je položil Valant na skrivaj denar na označeni kraj in zjutraj ga ni bilo več. Sto srebrnih goldinarjev je odnesel neznanec.

Sto goldinarjev . . . Malemu Tomažu so zagomazeli mravljinici po cellem hrbtu. Mogoče je zahteval tuji nasilnež od njega manj, vendar ni znal, koliko denarja da je posedal. Prijel se

Meden se je okrenil. Sedaj se je kesal, da je odslovil avto. Tako vozilo je sicer strahovito drago, toda v desetih minutah bi ga bilo pripeljalo do njegove tople sobe.

Meden se je začel bati. Zeblo ga je do kosti.

Luči v mestu ni videl več. Da bi jo ubral nazaj, je bilo prepozno.

Ali bi ga ne mogel kdo napasti na tej samotni cesti, v tej megleni noči? Denar je imel pri sebi; pred štirinajstimi dnevi so umorili na cesti nekega kupca zaradi štirih dinarjev in petdesetih par.

Vzbudil se je v njem strahoten nemir.

Kaj se plazi tam po polju — ali so tihotapci — kaj — kaj se reži ob potu, zavito v mrtvaški prt? Kakšna prikazen je to? Ali se ni peljal mimo harlekin s svojim mrtvim dekletom? Ali ne stoje tamle vislice? Ali se plazijo tule obcestni roparji in morilci? Ali ni tamle Katrica — Colnar v sivi kaznilniški obleki? Kaj bo ž njim?

Ali ni izgubljen človek?

Mraz ga je tresel, tema je grabila po njem.

Ali niso na travniku prihuljene postave tihotapcev? Ali ne gre Jernej zadnji v vrsti?

Ne, bile so le krive vrbe ob potoku.

Kakšni velikani so to, ki imajo naperjene sulice?

Drevesa, drevesa v megli?

Ali?

Okrog njega — za njim — poleg njega — pred njim v tej nočni sivini — so hušknile grozeče sence — režeče se prikazni — strahovi — večje v megli . . .

Medenu je tekel pot po čelu. Začel je hoditi vedno hitreje.

Domov, le domov! V svetlobo! Na dan iz te strahotne noči!

Tedaj se je utrgala postava od drevesa.

To ni bila prikazen, ne strah, bila je resničnost.

Moški. Velika, močna postava, zavita v plašč z mnogimi gubami, pokrita s širokokrajnim klobukom.

Tujec je pozdravil. Nato pa je vprašal:

»Ali dovolite, da grem košček pota z vami?«

biti stalno med seboj v stiku. Njuna raziskovanja so bila posvečena zemeljskemu magnetizmu. Karl Fr. Gauss se je ukvarjal s poskusi na zvezdarji v Göttingen, Erich Edvard Weber pa na fizikalnem zavodu vseučilišča v Göttingu. Da bi se obveščala o poskusih, sta ustvarila presneto enostavno zvezo. Kot vod sta vzela čisto tanko bakreno žico, katero sta pritrdila na motvoz med zvezdarno in vseučiliščem. Na polovico razdalje je služil cerkveni stolp kot »brzojavni drog«. Pri merjenjih uporabljeni galvanični tok sta spustila po žici in ob vsakem koncu je tok prav čudno

je za srce, korecal proti drevesu, da bi prečital listič.

Zahteva se je glasila na 200 goldinarjev. Ta svota je morala biti oddana v votlo drevo za njegovim dvoriščem v noči po novi luni. Ves besen je strgal papir in ga poteptal s cokljami. Ne, k županu ni maral, ta vendar ni mogel zabraniti, da bi mu požigalec ne podtaknil ognja. Sam si je moral pomagati in temeljito premisliti, kaj bi bilo storiti. Imel je 6 dni časa.

Peto noč je izkopal denar, vzel je 50 gld in je zagrebel ostalo na drugo mesto, v ilovnata tla pod posteljo. Nato je zašil denar v majhno vrečko in jo trdno zavezal. Iz stare škrinje je privlekel puško, ki je že tamkaj rjavela dobro stoletje. Znal je, da je njegov oče streljal iz tega pihalnika na vrane in je strel počil liki top.

Celo noč je snažil orožje, ga namazal in petelin se je konečno le dal priviti ter sprožiti. Drugo jutro se je napotil zgodaj z doma, da je kupil v mestu smodnika in svinca. Cele štiri ure je rabil iz mesta in se je podal prav resno na delo, da bi nabil stari kres. Naboj je končal, kakor je bil videl, že davno pokojnega očeta. Puško je pritrčil na plotu blizu votlega drevesa, cev je nameril proti luknji, v katero je porinil vrečko s srebrniki. Kakor hitro bi se dotaknil izsiljevalec mošnjčka, bi se sprožil petelin in celi naboj bi bušil v odprtino štorastega drevesa.

Ko je bila past nastavljena, je bil stari Tomaž zadovoljen v zavesti, da ne bo okrađen in župan s čuvajem vred ga bosta občudovala in nobeden poštenjak v bližnji okolici ne bo več v strahu pred grozljivim lističem. Njemu samemu ne bodo mogli dokazati nobene krivde, ker se bo tat sam ustrelil.

Dolgo v noč je čakal v svoji koči, dokler ni lahko uganil, da se bo pričelo kmalu daniti. Oprijel se ga je strah. Mogoče pa je uzmovič izsledil motvoz? Najbrž ga je skrbno odvezal in odbrzel s srebrnim plenom? Strah je postal tako silovit, da se ni mogel več prema-

Pri nervozni in živčnih boleznih

deluje „Planinka“ zdravilni čaj neposredno na izvor bolezni s tem, da pomnožuje občo obnovo tkiva. Na ta način prejmejo živci več hrane in mrtvilo živcev se odstrani. Zdravilni „Planinka“ čaj pomaga izločujočim organom, krepi kri, srce in celotni organizem ter povzroči, da živci zopet pravilno delujejo. — Zahtevajte v lekarnah in drogerijah samo pravi zdravilni

„Planinka“ čaj Bahovec

ki se ne prodaja odprto, temveč samo v originalnih plombiranih paketih po Din 20 — z napisom proizvajalca:

Lekarna Mr. E. Bahovec, Ljubljana.

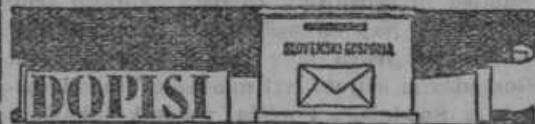
Reg. br. 1349, od 6. VII. 1932.

govati. Kmalu bo napočil dan in vse bo prepozno.

Kakor obseden je zbežal iz kočice proti drevesu. Ali mar ni bila tamkaj senca? Bilo je samo še 100 m, še 50 m — naenkrat ga je pretresel smrtni strah. Videl je velik rdečkast plamen in slišal silen pok... Roke držeč pred oči, je obležal, dokler ni zaslišal glasov sosedov, ki so prihiteli od vseh strani. Še le nato je vstal počasi in se je podal z njimi k drevesu.

Baš je posinil prvi svit. Ob drevesu je ležalo truplo. Roka je še tiščala mošnjo, katero je iztrgal neznancu Tomažu.

Truplo je bilo stegneno z obrazom proti zemlji. Hrbet je bil zdrobljen od šibera in iz nešteti ran je curljala kri po obleki. Ko so moške obrnili ustreljenega, so prestrašeno odskočili ter se pokrižali. Mrlič ni bil nikdo drugi nego — župan!

Prevalje. Nogo si je zlomil star mož po imenu Janez Oevirk, ki služi enega gospodarja, oziroma dediče že 32 let. Prepeljali so ga z različnim avtomobilom v bolnišnico. — Na velikonočni pondeljek so imeli prevaljski gasilci vajo na Dohjem dvoru, katera je jako dobro uspela. Vsa čast požrtvovalnim gasilcem! — Velikonočni četrtek je v naši okolici posebno še proti Uršli gori zapadel nepričakovani sneg, ponekod celo na 15–20 cm debelo. Ubogi kmetje, ki ne morejo sejati.

Sv. Jernej nad Mulo. Novo avtomobilsko cesto bodo gradili, je že izmerjena in deloma tudi načeta. Šla bo iz Ivnikar čez Lovrenc in mimo cerkve sv. Jerneja ter po radvanjski planoti proti Sopotu. Kmetje morajo prepustiti zemljo brezplačno in se pomagati v roboti, zato bodo imeli lepo cesto, brezposelni

dobe plačo od vlade. Kdo pred leti bi bil verjel, da tukaj nekoč motor bode pel. Ko bi le vsak avtomobil pripeljal s seboj polno vrečo denarja! — Velik zločin se je zgodil tukaj na velikonočni torek, dne 18. aprila zvečer. Mlad fant je v prepiru z dvema streloma v prsa ustrelil posestnikovo ženo Antonijo Ribič v njeni hiši, in je bila takoj mrtva. V četrtek je bila sodna komisija, pri kateri sta bila dva zdravnika, iz Marenberga in iz Vuzenice. Nepridiprav je po storjenem zločinu pobegnil v gozd proti Bistrici in se govoril, da je tam izvršil samomor. Dosedaj niso našli ne živega in ne mrtvega. Taki slučaji so v Dravski dolini redki.

Staritrg pri Slovenjgradcu. Po kratki in mučni bolezni je umrla 64letna ugledna in daleč naokrog znana gospa Marija Rakovnik, rojena Jakob, žena posestnika iz Gmajne. Pokojna je bila dobra krščanska žena, skrbna gospodinja in vzgledna mati svojih otrok. Pogreb blage pokojnice je bil v četrtek dne 20. t. m. na pokopališču v Starem trgu. Spre-

učinkoval na razne merilne aparate. Oba učenjaka sta iztuhala čisto priprost način znamenj, katera je pozneje izpopolnil Morse, in na ta način sta si dajala med seboj obvestila. Gauss je že tedaj znal, kolikoga pomena da bo še enkrat elektrotehnično prenašanje vesti, vse-splošnega zanimanja za iznajdbo pa le ni mogel vzbuditi. Par let je ostala priprosta žična zveza med obehma zavodoma v Göttingen, dokler je ni uničila strela. Še le 15 let za tem so začeli graditi prve brzjavne zveze.

»Jaz rajši sam hodim,« je rekel Meden obotavlja se.

»Saj vam ničesar ne bom storil, gospod Meden, le košček pota bi rad šel z vami do vasi.«

»Odkod pa me poznate? Kdo ste?«

»Jaz — oh, jaz sem nihče od daleč. Slikar, če hočete, ki slika pokrajine, po malomeščanskih pojmihi torej nepotreben človek. Pred leti — ne vem več kdaj — lahko mogoče, da jih je minulo pet, lahko mogoče pa tudi petnajst — sem bil v tej okolici. Študiral sem pokrajino, tihotapce, meščane in govejo živino. Tudi zločince.«

»Pri nas ni zločincev.«

»Pač. Tedaj se je zgodil ostuden umor — mlado, plavalaslo dekle je bilo utopljeno v vrelem studencu. V Podbregu — zdi se mi, da se vas tako imenuje — saj ste tudi vi tam doma, gospod Meden?«

»Odkod me poznate?«

»Odkod? — Od tam. — Zakaj? — Zato. —

Pa to so čenče! Prav zabavna noč je. Ali ne mislite tudi vi tako, gospod Meden?«

Meden se je začel bati grozo vznemirajočega tujca. In ravno danes ni bil vtaknil revolverja v žep, ko ga je vendar smel nositi vedno pri sebi, ker je imel orožni list.

»Bolje bi bilo,« je rekel težko sopihaje, »da bi šel vsak svojo pot.«

»Zakaj? Ali se me bojite?«

»Ne razgovarjam se rad. Zrak je oster, z govorjenjem pa lahko dobim vnetje v vratu.«

»Kaj še, pri vas ostanem; ne hodim rad sam ponoči; vesel sem, če koga srečam.«

Grozni tujec je koračil z njim vstric. Medena se je polastila brezumna bojazen, da ga bo vsak hip pograbil. Bil je to močan mož, ki je tako grozeče korakal poleg njega. Končno je tujec vprašal:

»He, Meden, ali bi ne mogel priti v vašo družbo?«

»V kakšno družbo?«

»No, v tihotapsko!«

»Jaz ničesar ne vem o kakšni tihotapski družbi?«